

פרסומים < שיחת השבוע > גיליונות 1901-2000 < שיחת השבוע 1916

שיחת השבוע 1916 - כל המדורים ברצף

ערב שבת קודש פרשת האזינו/שובה, ז' בתשרי ה'תשפ"ד, (22/09/2023)

שיחת השבוע

מס' 1916, ערב שבת-קודש פרשת האזינו / שובה, ז' בתשרי ה'תשפ"ד (22.09.2023)

צעירי אגודת חב"ד

יוצא לאור על-ידי המרכז לעזרי שליחות

ת"ד 14 כפר חב"ד 60840, טל' 073-3731777

עורך: מנחם ברוד יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

[עמדה שבועית](#)

פתאום רואים מי אנחנו

ביום הכיפורים אנחנו משילים מעלינו את כיסויי השקר ומתחברים למה שהננו באמת. היום הזה מעיר את נקודת היהדות שבלב כל יהודי

אחרי השנה הסוערת שעברנו יתכנסו המוני בית ישראל לתפילות יום הכיפורים. בעומדנו שם נהרהר בשאלה מי אנחנו באמת – החברה השסועה והמפולגת של כל ימות השנה, או הציבור הנינוח, האוהב והמפויס של יום הכיפורים?

זו תופעה שאין לה אח ורע בעולם כולו. פתאום מדינה שלמה עוצרת את מהלכה ושוקעת בהתבוננות אל תוכה פנימה. יהודים שכל ימות השנה לא ביקרו בבית הכנסת באים להתפלל ולהזיל דמעה בתפילות 'כל נדרי ו'נעילה'.

לא, אין כאן צביעות

יש הרואים בהתכנסות ההמונים ביום הכיפורים סוג של העמדת פנים. רבים מהצמים ביום הזה אינם חשים מחויבות לתורה ולמצוותיה בשאר ימות השנה. הם אף מכנים עצמם 'חילונים', ביטוי לתפיסתם שחיייהם סובבים על ציר החולין, כאילו אין בעולמם חיים של קודש.

ובכל-זאת גם הם מרגישים צורך עמוק לצום ביום הכיפורים, לבוא לבית הכנסת, להתפלל, להתחבר להוויה היהודית עתיקת השנים. האומנם זו צביעות? וכי הם מבקשים 'לשחד' את הקב"ה ביום אחד של צום ותפילה, ותמורת זה לקבל 'היתר' לנהוג כל השנה כרצונם? האם ביום הכיפורים אנשים משקרים, חלילה, לעצמם ולאלוהיהם?

ברור שאין זה כך. לא צריך להיות בוחן כליות ולב כדי לדעת שאנשים צמים ביום הכיפורים והולכים לבית הכנסת לא מתוך צביעות ולא כמס שפתיים. דיי להביט בפניהם ולראות שהיום הזה מעיר נקודה אמיתית מאוד בנפשם. זו נקודת היהדות הקיימת בליבו של כל יהודי.

בימות השנה הרגילים יש המתעלמים מאותה נקודה יהודית שבמעמקי נפשם. חיי החולין והשגרה סוחפים אותם, עד שהזהות היהודית אינה באה תמיד לידי ביטוי ממשי. ואולם בבוא יום הכיפורים כל יהודי חש את

היותו יהודי, ומרגיש צורך עמוק להתחבר ליהדותו ולאמת הפנימית שבו.

אותו יהודי, שבמשך כל השנה מסתפק בעצם עובדת היותו יהודי, מרגיש עכשיו דחף פנימי עמוק לבטא את יהדותו. לכן הוא צם ובא לבית הכנסת. בכך הוא כאילו מכריז ואומר: גם אני יהודי הנני!

כל יהודי קדוש

יהודי העומד ביום הכיפורים ושופך את נפשו לפני בורא העולם חושף למעשה את האמת שבו. אם יש שקר והעמדת פנים, הם נמצאים בחיי השגרה של כל השנה. שם אנחנו משקרים לעצמנו, מתכחשים לאמת הפנימית שבנו, מתעלמים מהמאויים האמיתיים של נשמתנו. ביום הכיפורים אנחנו משילים מעלינו את כיסויי השקר ומתחברים למה שהננו באמת.

יום הכיפורים מגלה שבעצם אין יהודים 'חילונים'. כל יהודי קדוש הוא. אי-אפשר לחלק את העם היהודי ליהודים של קודש וליהודים של חולין. הקדושה בלתי-נפרדת ממהותו של כל יהודי. לא תמיד היא באה לידי גילוי, אבל תמיד היא קיימת במעמקי הנפש וממתינה להזדמנות לפרוץ ולהתגלות. ביום הכיפורים אנחנו מגלים את הקדושה שבתוכנו, ולכן היום הזה מאחד בדרך נפלאה כל-כך את כל בני העם היהודי. כי אחרי שכל המסיכות נופלות, זה מה שהננו – יהודים!

מתחברים לאמת הפנימית. גם אני יהודי הנני (צילום: ישראל ברדגו)

יש חדש

זיכוי במצוות סוכות

מייד אחרי יום הכיפורים תתחיל ההיערכות של צעירי חב"ד לקראת הפעילות הגדולה בחג הסוכות. עשרות סוכות ניידות יסובבו אי"ה בחוצות הערים והיישובים, ויזכו את המוני בית ישראל במצוות החג. במרכזי הערים יציבו בתי חב"ד 'סוכות האחוה', שיאפשרו לציבור לקיים את מצוות הסוכות וארבעת המינים. חסידי חב"ד ישמחו את כוחות הביטחון, וכמו-כן תהיה פעילות מיוחדת במרכזים רפואיים, בבתי אבות, בריכוזי עולים ואף בבתי כלא. מידע וקניית ארבעת המינים באתר chabadisrael.co.il.

שמחות בית השואבה

בלילות חול המועד יקיימו בתי חב"ד עצרות גדולות של שמחת בית השואבה. האירועים ייערכו בחוצות הערים, ביטוי לעניינו המיוחד של חג הסוכות, שמביא את אוירת הקדושה אל הרחוב, עד שהרחוב עצמו רוקד. פרטים בפרסומים ובלוחות המודעות. הציבור מוזמן להשתתף בשמחה.

להוסיף בעזרה ובשמחה

רבים תרמו לקראת ראש השנה בעבור המשפחות הנזקקות, ואולם עדיין לפנינו חגי סוכות ושמחת תורה, ויש לדאוג שלכל משפחה בעם ישראל יהיה 'ושמחת בחגך'. בתי חב"ד מבקשים מהציבור לתרום בעין יפה, להבאת שמחת החג לכל בית בישראל.

שלחן שבת

השבת מברכת את יום הכיפורים

'שבת שובה' נקראת כך על שם ההפטרה "שֹׁבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶל־הֵיךְ" (הושע יד, ב). בזוהר נכתב שהשבת מברכת את ימי השבוע הבאים אחריה. מכאן, שגם יום הכיפורים (שברוב השנים חל באמצע השבוע) מתברך משבת שובה שלפניו.

דבר זה מעורר פליאה. הלוא על יום הכיפורים נאמר 'עיצומו של יום מכפר', שזו המדרגה הגבוהה ביותר של תשובה, שכן כל מדרגה של תשובה שאדם יכול להגיע אליה בכוחות עצמו תהיה נמוכה מהתשובה שנוצרת על-ידי 'עיצומו של יום'. זה יום שהכול מכנים אותו 'היום הקדוש', והתורה מייחדת אותו כ'אחת בשנה'. אם כן, איזו ברכה יכולה להוסיף בו שבת שובה?!

עונג ולא עמל

הדברים יובנו על-פי דברי אדמו"ר הצמח-צדק, שנשאל מפי נכדו מהי שבת תשובה, והשיב: "תשובה שבתית". זו המעלה של שבת על יום הכיפורים, שהתשובה בה היא 'תשובה שבתית'.

על שבת נאמר "וקראת לשבת עונג", ואמרו חז"ל שאדם צריך לראות את עצמו בשבת כאילו "כל מלאכתך עשויה". אך אם בשבת זו צריך לעשות תשובה, איך אפשר לומר ש"כל מלאכתך עשויה"? אלא מובן שאין הכוונה שבשבת יש להתבטל מכל עיסוק. ודאי שיש דברים שצריכים לעשות בשבת, אלא שהעשייה היא באופן של 'עונג' ולא 'מלאכה'. בשבת עוסקים בכיבוד השבת מתוך עונג.

התקדמות מחול לשבת

ימי חול מתאפיינים בעשיית מלאכה. גם אם אדם אינו עושה מלאכה בפועל, הוא חייב לקיים את הציווי "לשבת יצרה", שזו עבודה הכרוכה בעמל ויגיעה. עליו לפעול לפי גדרי העולם, ולגלות בהם את אורו של הקב"ה ולקדש אותו עד קיום הייעוד "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים". בזכות העמל, האדם נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית.

מעבודת ימי החול יהודי נדרש להתקדם לשבת. ה"מי שטרח" בימי החול מתחלף ב"יאכל בשבת". העבודה הרוחנית של יום השבת היא בבחינת עונג ולא עמל ויגיעה, ומה שהושג בימי החולין על-ידי העמל מושג עתה על-ידי העונג.

ננעלים ב'נעילה'

זו ייחודיותה של שבת תשובה. מצוות התשובה קשורה עם וידוי על חטאים, וזו עיקר העבודה ביום הכיפורים – אמירת 'על חטא', גם כשהיום הקדוש חל בשבת. אלא שבמהלך היום הקדוש היהודי מתעלה ומתקרב לקב"ה, למדרגה שבה העיסוק בתשובה על החטאים נדחק הצידה, ובמקומו נוצרת תשובה מלשון השבה, השבת הנפש למקורה הראשון. התקרבות זו מתעצמת ומגיעה לשיאה בתפילת נעילה, שבה ישראל והקב"ה כביכול 'ננעלים' בצוותא.

את המעבר הזה בתוך יום הכיפורים ממצב של 'עמל' וכפרה על החטאים למצב של 'עונג', שמביא את התשובה מתוך תענוג, מאפשרת 'שבת שובה'. שכן בשבת רגילה אין מזכירים חטאים, וגם בשבת שובה נפעלת התשובה מתוך התענוג.

(שיחות קודש תשל"ט, כרך א, עמ' 15)

מן המעיין

יום הכיפורים

תשיעי ועשירי

"ועיניתם את נפשתיכם בתשעה לחודש בערב". וכי בתשעה מתענין, והלאו בעשרה מתענין? אלא לומר לך, כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי.

(ברכות ח)

שמחת הכפרה

אפשר להסביר זאת כך: נאמר (ויקרא טז, ל) "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם". אם כן, היה כדאי לקבל יום זה ברוב שמחה, במאכל ובמשתה, אבל הדבר אינו אפשרי, שהרי נאמר על היום הזה "ועיניתם את נפשתיכם". לכן אנו מרבים בשמחה באכילה ובשתייה יום אחד קודם לכן.

(עיטורי תורה)

אכילה מתוך ביטחון

האדם המאמין שהקב"ה באמת מוחל וסולח ו"כי ביום הזה יכפר", ומתוך הביטחון הזה הוא אוכל בערב יום הכיפורים – על איש זה אמרו בגמרא "מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי".

(רבי משה מקוברין)

אכילה שהיא עינוי

למה נקראת אכילת ערב יום הכיפורים בשם תענית? כי כשחושבים על היום הקדוש והנורא הממשמש ובא, איך אפשר לאכול? וכי יש לך עינוי גדול יותר מלשבת לאכול בשעה כזאת!

(רבי אלימלך מליז'נסק)

זמני התשובה

חמישה זמני תשובה הם: חודש אלול – תיקון לבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה. ימי הסליחות – תיקון המידות. ראש השנה – תיקון המוחין. בין כסה לעשור – תיקון הרצון. יום הכיפורים – תיקון העונג.

(איגרות-קודש)

חלקי התשובה

תשובה ראשי תיבות: "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים יח, ג); "שיויתי ה' לנגדי תמיד" (תהילים טז, ח); "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח); "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו); "הצנע לכת עם אלוקיך" (מיכה ו, ח).

(רבי זוסיא מאניפולי)

מאונס לרצון

"על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון" (מהוידוי של יום הכיפורים). יש עבירה שנעשתה מתוך אונס, אך האונס הביא לידי רצון. אמנם העבירה נכפתה על האדם, אך הוא נהנה ממנה. וכאותו ענין, שהושיבוהו פעם אחת, שלא לרצונו, בראש השולחן וחלקו לו כבוד רב, והדבר מצא חן בעיניו מאוד...

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

להכות, לא ללטף

אמר אחד החסידים הראשונים: כשאומרים 'אשמנו', צריכים להכות על הצד השמאלי לא ביד, אלא בחתיכת קרש... כשמכין ביד – חושב יצר הרע שמלטפים אותו...

(לקוטי דיבורים)

אמרת השבוע

"את העבר – אני אתקן"

רבי שלמה מזוויהל היה מקבל בסבר פנים יפות גם את מי שחטאו חטאים חמורים, והיה מעודדם לשוב בתשובה, באומרו שהקב"ה סובל הכול, וידו פשוטה לקבל שבים. היה לו כוח מופלא לשלוף יהודים משאול תחתיות ולהעמידם על הדרך הישרה.

פעם אחת נכנס אליו יהודי וסיפר לו על גודל חטאיו, באומרו שאחרי חטאים כאלה, אין לו ספק שדרך התשובה חסומה בפניו. אמר לו רבי שלמה: "אני זקוק ליישוב הדעת". כוונתו הייתה שעליו ללכת לטבול במקווה קודם מתן המענה.

לאחר שטבל, אמר לאותו יהודי: "מהיום והלאה תתנהג כראוי; את העבר שלך – אני אתקן". ואכן, מאותו יום החל האיש להתנהג כראוי ונעשה עובד ה' באמת.

גאולהפדיה

החזרת הצדיקים בתשובה

תשובת הצדיקים. בזהר (חלק ג, קנג,ב) נאמר שמישיח צדקנו יחזיר את הצדיקים בתשובה: "מישיח אתא לאתבא צדיקאי בתיובתא" [=המשיח בא להשיב את הצדיקים בתשובה]. לכאורה יש כאן סתירה פנימית – אם הם צדיקים, מדוע עליהם לעשות תשובה?

ברור שאין הכוונה לומר שהצדיקים יידרשו לשוב בתשובה על חטאים ועוונות. אם התורה קוראת להם צדיקים, פשיטא שאין בהם חטא ועוון. החזרת הצדיקים בתשובה פירושה שבביאת המשיח יזכו גם הצדיקים במעלתם של בעלי תשובה, ובכך ישיגו את שתי השלמויות – השלמות של צדיקים והשלמות של בעלי תשובה.

צדיק הוא מי שהולך בדרך ה' ואינו סוטה ממנה. יהודי שכל חייו קודש לה', לתורתו ולעבודתו. הוא מעולם לא זז מתחום הקדושה. באישיותו ובמעשיו הוא מגלם את רצון ה' – כך הקב"ה רוצה שיהודי יתנהג.

אך גם לבעל התשובה יתרון גדול ומיוחד, ולכן נאמר: "במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם". בעלי התשובה הופכים את החושך לאור. דווקא מפני שסרו מדרך הישר ופנו לדרכים עקלקלות, הרי בשובם לעבודת ה' הם מוכיחים שהאמת האלוקית פורצת גם מתוך החושך עצמו. ויתרון נוסף – בעלי התשובה, שהיו רחוקים מאור ה', צימאונם לדבוק בה' חזק ועצום הרבה יותר מצימאונם של הצדיקים. צימאון זה ממלא אותם אהבה עצומה לקב"ה, עד שמחמתה גם זדונותיהם בעבר נהפכים לזכויות.

מעלת בעלי תשובה. אם כן, איך הצדיקים יכולים לזכות במעלתם של בעלי התשובה, והלא מעולם לא סרו מדרך הישר, וממילא אין בהם אותו צימאון עצום ואהבה עצומה לה', שיש לבעלי התשובה? אלא שגם הצדיקים נדרשים לעורר בעצמם בחינה של תשובה. אין זו תשובה על חטאים, אלא תשובה במובן של התעלות למדרגות נעלות לאין ערוך. הצדיקים צריכים להגיע להכרה שכל עבודתם עד כה הייתה בדרגה נמוכה ביותר לעומת עוצם ההתקשרות והדבקות הנדרשות מול אין-סופיותו של האור האלוקי. כך יתעורר בהם צימאון עצום, בדוגמת צימאונם של בעלי התשובה.

זו תהיה פעולתו של המלך המשיח – הוא יעלה וירומם את הצדיקים למעלת בעלי תשובה ממש. המשיח יפקח את עיניהם לראות את הגילוי האלוקי העצום של תקופת הגאולה, והצדיקים יחושו אז כבעלי תשובה. כל עבודתם עד כה תיראה לפניהם כאין וכאפס מול עוצמת האמת האלוקית, והם יחושו צורך לעשות תשובה ממש, על שלא עבדו את ה' כראוי. אז יגיעו גם הצדיקים למעלת בעלי התשובה, ובכך יתחברו שתי השלמויות הללו (ראו ליקוטי תורה דברים צב,ב; שיר השירים נב,ב; ועוד).

מעשה שהיה

המטרה האמיתית של הנסיעה

האדמו"ר פרץ בבכי נרגש: "ברוסיה מסרנו את נפשנו על שמירת התורה והמצוות. הם יכלו לירות בנו! לשלוח אותנו לסיביר הקפואה לשנים רבות! ובכל זאת מסרנו את נפשנו, על אף כל הקשיים"

כמה חודשים ריחפה בחלל האוויר שאלת הוויזה. האם יצליחו הורי החתן, המתגוררים בארץ ישראל, לקבל אישור מהרשויות בארה"ב לנסוע לחתונת בנם האמורה להתקיים שם?

זה היה כאשר הרב יצחק טברסקי, בנו של האדמו"ר מרחמסטריווקה, רבי יוחנן טברסקי, בא בקשרי השידוכים עם בתו של האדמו"ר מסקוור, שהתגורר בארצות-הברית. העובדה שרבי יוחנן נולד ברוסיה גרמה קשיים גדולים בקבלת ויזה, בשל היחסים הקרים בין המדינות באותם ימים.

ההמתנה לקבלת הוויזה עיכבה את קביעת מועד החתונה. כשחלפו כמה חודשים החליט אבי הכלה שאי אפשר עוד להשתהות, ויש לקבוע תאריך לחתונה. לשמחת כולם, זמן קצר קודם החתונה קיבלו ההורים

המאשרים את הוויזות המיוחדות, והצליחו להגיע לארצות-הברית.

לפני החתונה הלכו ההורים עם החתן אל הרבי מליובאוויטש, לקבל את ברכתו. לרבי יוחנן הייתה היכרות מוקדמת עם הרבי. סבו של הרבי, רבי מאיר-שלמה ינובסקי, שימש רב בניקולייב, העיר שבה נולד הרבי. בימי מלחמת העולם הראשונה נאלץ האדמו"ר לברוח מהעיר רחמסטריווקה לניקולייב. הרבי היה בא מעת לעת לבקר את סבו, וכך נוצרה ההיכרות ביניהם.

האורחים הוכנסו אל חדרו של הרבי והשיחה התנהלה בלבביות. הרבי בירך את ההורים והחתן. בתוך הדברים אמר הרבי לאדמו"ר מרחמסטריווקה: "נמצא כאן בניו-יורק יהודי ששם משפחתו לנדסמן, והוא משמש פרופסור באוניברסיטה. בעברו היה שומר תורה ומצוות, אך בבואו לארצות-הברית נטש את דרך היהדות". הרבי גילה לרבי יוחנן שהוא ניסה להחזיר את היהודי לחיי תורה ומצוות, ללא הצלחה.

"האם אתה מוכן לפעול בעניין הזה?", שאלו הרבי, ורבי יוחנן השיב בחיוב. הרבי הרים את שפופרת הטלפון, וחייג אל ביתו של הפרופ' לנדסמן. "נמצא כאן הרב טברסקי מניקולייב והוא מעוניין לפגוש אותך", אמר לו הרבי. "מתי יהיה לך נוח לפגוש?". הפרופסור השיב שיום שישי אחרי הצהריים הוא זמן מתאים. הרבי מסר לו את כתובת הבית שבו האדמו"ר מתארח וקבע פגישה ביניהם.

ואכן, ביום שישי אחרי הצהריים הופיע פרופסור לנדסמן בבית מארחיו של רבי יוחנן. מייד עם פגישתם החלו השניים לשוחח על מאורעות המלחמה וכיצד נמלטו ממנה, כדרכם של שני ניצולים שחיו באותה עיר.

"מה הביא אותך לארצות-הברית?", שאל לנדסמן. רבי יוחנן סיפר על חתונת בנו העומדת להתקיים בניו-יורק. הפרופסור הוציא מכיס חליפתו פנקס המחאות ורשם המחאה כמתנה לחתונה. "לא אקח את המחאה בטרם נסיים את השיחה בינינו", אמר האדמו"ר לפרופסור המופתע. "האם יש כאן בעיה כלשהי?", תהה.

רבי יוחנן לא השיב והחל לשוחח עם האיש על מצב שמירת התורה והמצוות שלו. "מה על שמירת השבת?", שאל האדמו"ר. "הדבר קשה לי", הצטדק הפרופסור. "בחורף אני חוזר מהאוניברסיטה מאוחר, כשהשבת כבר נכנסת, ואם לא אתייצב לעבודה, תיפגע פרנסתי".

"ומה על הכשרות?", הוסיף רבי יוחנן לשאול. לנדסמן השיב שאילו הייתה ליד ביתו חנות המוכרת מוצרי מזון כשרים, הדבר היה מקל עליו, אבל כדי להשיג מוצרים כשרים עליו להרחיק, והמאמץ קשה לו. וכך, בכל עניין יהודי שהעלה רבי יוחנן, היה לפרופסור תירוץ מן המוכן מדוע אין הוא מקיים זאת.

סירב לקבל את המחאה. האדמו"ר מרחמסטריווקה (עומד במרכז)

פתאום פרץ האדמו"ר בבכי נרגש. "ברוסיה מסרנו את נפשנו על שמירת התורה והמצוות", אמר בסערת נפש. "הם יכלו לירות בנו! לשלוח אותנו לסיביר הקפואה לשנים רבות! ובכל-זאת מסרנו את נפשנו על שמירת התורה והמצוות, על אף כל הקשיים.

"וכשסוף-סוף באנו למדינה שיש בה חופש דת, וכל אחד ואחד יכול לשמור מצוות בלי קושי, דווקא עכשיו מחפשים תירוצים מדוע לא לשמור מצוות?!...".

הפרופסור התרגש מאוד מהדברים. פרץ של דמעות החל לזרום מעיניו. "רבי", התייפח, "אני מבטיח לך שאחזור לשמור מצוות".

בדקות שלאחר מכן הדריך אותו האדמו"ר כיצד יוכל להנהיג את שמירת המצוות בפועל, והציע לו פתרונות להתמודדות עם האתגרים הכרוכים בשמירת שבת וכשרות.

כשסיימו את השיחה שוב הוציא הפרופ' לנדסמן את ההמחאה ורצה לתיתה לאדמו"ר. "רק כשאשמע מהרבי מליובאוויטש שחזרת לשמור תורה ומצוות – אקבל ממך את המתנה", השיב לו האדמו"ר.

כעבור שלושה שבועות צלצל הטלפון בביתו הזמני של רבי יוחנן, שעדיין שהה בארצות-הברית. קולו של הרבי מליובאוויטש נשמע מעברו השני של קו הטלפון.

"ודאי אתם חושבים שבאתם לארצות-הברית כדי להשיא את בנכם", אמר לו הרבי. "עליכם לדעת שבאתם לכאן כדי להחזיר את היהודי הזה לצור מחצבתו. לנדסמן כבר שומר תורה ומצוות!".
(על-פי סיפורו של הרב נחמן-יוסף טברסקי, נכדו של האדמו"ר מרחמסטריווקה)

רציתי לשאול

עם הרב **מנחם וולפא**

מנהל בית חב"ד המרכזי בנתניה

יש אדם שפגע בי מאוד, וכנראה לקראת יום הכיפורים יבקש את סליחתי; אבל קשה לי לסלוח לו.

אכן, הסליחה דורשת מאיתנו לפעמים עבודה נפשית לא פשוטה. אנחנו פגועים, מרגישים שנעשה לנו עוול, וכועסים מאוד על מי שעולל לנו זאת. זה בהחלט אתגר גדול, אבל עלינו להתמודד איתו.

קודם כול יש לזכור שהמבקש מחילה צריך לעשות זאת בדרך התואמת את מידת הפגיעה. אם הנפגע חש שבקשת הסליחה נאמרת מן השפה ולחוץ, הוא יכול לסרב לסלוח, כדי לגרום לפוגע לבקש סליחה כנה ועמוקה יותר. אבל ההלכה קובעת שאפשר לסרב פעמיים בלבד, ובפעם השלישית צריך לסלוח.

ועם זה, בספר התניא (איגרת התשובה פרק יא) נאמר ש"צריך האדם למחול תיכף ומייד שמבקשים ממנו מחילה ולא יהא אכזרי מלמחול". בהמשך הוא מביא מדברי הגמרא (יבמות עט,א) ש"הגבעונים שביקש דוד המלך ע"ה מהם מחילה... ולא רצו למחול, גזר דוד עליהם שלא יבואו בקהל ה' שהם רחמנים".

הסליחה מבטאת את מידת הרחמים המוטבעת בכל יהודי, כאחד ממאפייניה המובהקים של אומתנו, ולכן גם אם קשה, עלינו לעשות מאמץ לסלוח.

כדאי גם לזכור שאנו עומדים לקראת יום הכיפורים, שבו נבקש מהבורא לסלוח לנו. אם האדם מקשיח את ליבו חלילה, הוא עלול לגרום שגם מלמעלה ינהגו עימו באותה מידה. לכן כשם שאנחנו כשלנו ונהגנו שלא כראוי כלפי הקב"ה, ובכל-זאת אנו מבקשים את סליחתו, כך עלינו לנהוג גם עם הזולת.

במרוצת השנים ראיתי כמה וכמה פעמים בקהילה שאנשים שהתגברו על מטעני הכעס והסכימו לסלוח, חזרו להיות חברים טובים, ואפילו יותר מכפי שהיו קודם לכן.

פינת ההלכה ומנהג

קוסמטיקה ביום הכיפורים

שאלה: האם מותר להשתמש ביום הכיפורים בתכשירים קוסמטיים, בדאודורנט ובבושם לנשים?

תשובה: התורה מצווה: "ועיניתם את נפשותיכם" ביום הכיפורים, ובין הדברים שנחשבים 'עינינו נפש' ציינו חכמינו את איסור סיכה (לצד איסור אכילה ושתייה, איסור רחצה, איסור נעילת נעלי עור וכו').

משום כך אסור ביום הכיפורים למרוח על הגוף שמן נוזלי וכל תכשיר קוסמטי, וכמו-כן אין להשתמש בבושם שנועד להפיץ ריח טוב.

באשר לשימוש בדאודורנט, שאין מטרתו להפיץ ריח טוב אלא למנוע ריח רע של זיעה, יש הכוללים גם אותו באיסור 'סיכה', ויש המתירים במצבים שבהם יש צורך גדול בכך, בתרסיס בלבד ולא בתכשיר שנועד למריחה, ובלבד שאין בו ריח טוב כלל.

אסור לשטוף את הפה בבוקר. אם נתלכלך איבר כלשהו, וכן אם בבוקר יש הפרשה בעיניים, מותר לשטוף את הלכלוך במים כדי הסרת הלכלוך בלבד, כי לא נאסרה אלא רחצה של תענוג.

כל אלה אסורים משעת כניסת היום עד זמן 'צאת החג'.

עם הקימה בשחרית נוטלים ידיים עד פרקי האצבעות בלבד, אך הכוהנים נוטלים לנשיאת כפיים את כל כף היד, כרגיל. במוצאי הצום נוטלים שוב את כל כף היד, כדי לשלול את התפשטות הטומאה לאחר סור קדושת היום, ולכן גם הכוהנים צריכים ליטול את ידיהם שוב.

היוצא לשירותים בליל הצום אחרי התפילה, ייגע במקומות המכוסים כדי שיצטרך ליטול אצבעותיו ולברך 'אשר יצר' בידיים טהורות. אבל ביום ד"י שעשה צרכיו כדי ליטול כאמור, מכיוון שצריך להתפלל אחר-כך.

בברכות השחר רבים אינם מברכים "שעשה לי כל צורכי". למנהג חב"ד, גם במוצאי הצום, כשנועלים נעליים, אין מברכים. ולמנהג הגר"א מברכים אז.

מקורות: שו"ע או"ח סי' תריג-תרי"ד, נו"כ, שו"ע אדמו"ר הזקן, מטה אפרים וערוה"ש שם. שערי הלכה ומנהג או"ח ח"ב סי' רל, רס. נטעי גבריאל יו"כ פנ"ב סט"ו. ספר המנהגים - חב"ד עמ' 46-47, 59. קובץ 'מבית לוי' תשרי, עמ' מב.

חיים יהודיים

החלום המפתיע שב ונשנה

עובד בכיר בטלוויזיה הרומנית חולם חלום מוזר ופונה אל אביו לברר את פשרו. הגילוי המסעיר הוביל למהפך ששינה את כל חייו והכניס אותו לעם היהודי

תעודת זהות. יהושע בן-אברהם, בן 60, תושב אוראדיה, אחת הערים המשגשגות ברומניה. יהושע גדל כילד רומני לכל דבר, ובהיותו בן 40 עבר מהפך דרמטי בחייו, שהכניס אותו לחיק העם היהודי.

גילה שסבתו יהודייה. יהושע בן־אברהם

משיכה מפתיעה. הרגע היהודי הראשון שלי התרחש בהיותי בן שלוש-עשרה. צעדתי עם אבי באחד מרחובות העיר אוראדיה, שאליה עברנו זמן קצר קודם לכן מהעיר דז'. פתאום הבחנתי בבית הכנסת המרכזי של העיר. הרגשתי רצון עז להיכנס פנימה. אבי התנגד ואמר לי: "בשביל מה לך להיכנס לבית כנסת של יהודים? אתה ילד נוצרי, מקומך בכנסייה!".

חלום בגיל ארבעים. עשרים ושבע שנים חלפו. הייתי בן 40, בשיא החיים, עובד בכיר בטלוויזיה הרומנית. לילה אחד ראיתי בחלומי מגן דוד ובית כנסת. החלום הציף בי את הזיכרון מגיל שלוש-עשרה. המשכתי הלאה, אלא שכעבור כמה ימים החלום נשנה ולאחר מכן ראיתי אותו בפעם השלישית. פניתי לאבי ושאלתי אותו לפשר החלומות האלה. מה פתאום אני חולם שוב ושוב על מגן דוד ובית כנסת?

סוד מסעיר. אבא הררה כמה רגעים, ואז התחיל לדבר: אגלה לך סוד משפחתי שהסתרתי ממך. סבתך יהודייה! כאשר נכנסו הגרמנים לעיר דז', בשנת 1944 (למנינם), וריכזו את כל היהודים בגטו, סבתא הייתה בת עשרים ושתיים והצליחה לברוח למזר. היא הוטבלה לנצרות כדי להינצל. חלפו שנים וסבתא לא גילתה את עובדת היותה יהודייה, כי לא ידעה מה יעלה בגורל היהודים בעתיד.

מתחיל מבראשית. הסוד המשפחתי הזה טלטל את חיי. הדבר הראשון שעשיתי היה ללכת לבית הכנסת באוראדיה – כן, אותו בית כנסת שאליו נמשכתי בגיל שלוש-עשרה. ביקשתי ממני להוכיח שאכן סבתי יהודייה, ולא היה לי שום מסמך, כי הגרמנים שרפו את כל מסמכי הקהילות היהודיות.

לא מוותר. לא ויתרתי, והחלטתי לעבור גיור. למדתי יהדות, והתחלתי להתקדם צעד אחר צעד. בסיום התהליך הממושך עברתי ברית מילה וזכיתי להיכנס בשערי העם שלי. אבא קיבל זאת בהבנה, מתוך הכרה שזה מגיע אצלי ממקום פנימי ואמיתי של שיבה למקור.

בן-בית בארץ. כדי לחזק את הקשר שלי עם העם היהודי נסעתי לביקור בארץ הקודש. זה היה ביקור בלתי-נשכח בעבורי. הרגשתי קשר מיוחד ותחושת שייכות חזקה לארץ הקדושה הזאת, לעם הנפלא הזה. חשתי כבן-בית בארץ מולדתי.

פעילות בקהילה. החיבור עם הקהילה היהודית נעשה חזק ומיוחד. כיום אני פעיל בקהילה, מסייע בתפילות לחזן הראשי של בית הכנסת ואפילו מנהל את החשבונות של הקהילה היהודית. הקהילה הנפלאה שלנו נהפכה לבית החם שלי.

מסייע בתפילות לחזן הראשי של בית הכנסת

הד"ר מישראל. לפני כמה חודשים פגשתי בבית הכנסת שלנו את הד"ר מנחם שטרן מנתניה. הוא בא לעיר כחלק ממסע שורשים לאיתור ראשי משפחתו, שהשם 'שטרן' ניתן להם מאת הקיסר יוזף ה-2 בשנת 1787, באזור סיגט. לאחר שמצא את מצבות ראשי המשפחה באזור סיגט, הזמינו ראש קהילת אוראדיה לעבור לפני התיבה בשבת מברכים אב, פרשת מטות-מסעי – בעקבות היותו של חזן בית הכנסת בחופשת מולדת בארץ. לאחר התפילה שוחחתי איתו והוא התרגש מאוד מסיפורי, והוא שהציע לי לפרסם אותו ולעורר עוד יהודים בארץ ובעולם.

כל הזכויות שמורות (תשס"ב 2002) צעירי אגודת חב"ד - המרכז (ע"ר)

